

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาเทคนิคการผลิตสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 2 และภาคเหนือ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 การจัดการอาชีวศึกษา

2.2 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขา เทคนิคการผลิต

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดการอาชีวศึกษา

2.1.1 ความเป็นมาของการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาอาชีพมีมาตั้งแต่ยุคสมัยโบราณได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและปรากฏให้เห็นอย่างเป็นระบบมากขึ้นเมื่ออาชีพด้านหัตถกรรมมีมากขึ้น นอกเหนือไปจากอาชีพกสิกรรม ในพ.ศ. 2430 รัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดเกล้าให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น ให้มีหน้าที่ดูแล การจัดการศึกษา และได้ยกฐานะเป็นกระทรวงธรรมการในปี พ.ศ. 2435 โครงการศึกษาได้ ประกาศใช้เป็นฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. 2441 จัดให้มีการเล่าเรียนสามัญ และการเล่าเรียนพิเศษสำหรับการศึกษาพิเศษนี้จะเป็นการเรียนวิชาเฉพาะเพื่อให้เกิดความชำนาญสำหรับการนำไปประกอบอาชีพ ในปี พ.ศ. 2450 กำหนดให้สามัญศึกษาเป็นการศึกษาทั่วไปเพื่อประชาคมส่วนรวมและวิสามัญเพื่อส่วนย่อย โดยการจัดการสอนทางด้านอาชีวศึกษาปี พ.ศ. 2453 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้ง โรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒาราม และวัดราชบูรณะ พ.ศ. 2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปี พ.ศ. 2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม (4) แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้มีผลต่อการกำหนดการศึกษาอาชีพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษาได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิ ประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และพาณิชยกรรม เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบการ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมต่างๆ และกระทรวงธรรมการได้ประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2479 กำหนด การศึกษาภาคบังคับมี 4 ปี แยกการศึกษาระดับมัธยมเป็น 2 สาย คือ มัธยมศึกษาและวิสามัญศึกษา “อาชีวศึกษา” ถูกนำมาใช้แทน คำว่า วิสามัญศึกษา เป็นครั้งแรกในระบบ การศึกษาของประเทศไทย

พ.ศ. 2484 กระทรวงกรรมการ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นการศึกษาธิการ และได้ตั้งกรมอาชีวศึกษา แทน กรมวิชาการ (5) หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบของ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหลักสูตรที่ใช้สอนวิชาชีพ จะมีทั้งของกรมอาชีวศึกษา และของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหลักสูตรที่ใช้สอนวิชาชีพ จะมีทั้งของกรมอาชีวศึกษา และของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมอาชีวศึกษาและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ไม่ว่าจะ เป็นหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษาและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จะมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน คือ เน้นให้คนมีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ให้ออกไปประกอบอาชีพได้ โครงสร้างของหลักสูตรจะเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทั้งสิ้น โดยจะเน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้มีทักษะ ในการปฏิบัติงานจริงสามารถออกไปประกอบอาชีพให้บริการทางวิชาการ พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ (5) กรมอาชีวศึกษามีหน้าที่ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการด้านเศรษฐกิจสังคมและนโยบายของประเทศโดยจัดการศึกษาวิชาชีพ 5 ประเภทวิชา คือ ประเภทวิชาเกษตรกรรม ทักษะกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและศิลปกรรม ในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับฝึกหัดครูและหลักสูตรระยะสั้น (4) ปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปตามการปฏิรูประบบวิชาการและให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 32 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารส่วนราชการในองค์กรในการกำกับดูแลสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาทุกประเภท (6) โดยที่ มาตรา 17 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎกระทรวงแบ่งมาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาโดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ (7)

2.1.2 ประเภทและการจัดการอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษา จัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตกำลังคนในระดับช่างกึ่งฝีมือ ช่างฝีมือ ช่างเทคนิค และวิชาชีพชั้นสูง หรือปริญญาตรี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และสามารถสร้างงานได้ด้วยตนเอง โดยหลักสูตรประกอบไปด้วย 5 ประเภทวิชา คือ

1. เกษตรกรรม (Agriculture) คือ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ เพาะปลูก การผลิตด้านการเกษตร
2. ช่างอุตสาหกรรม (Trade and Industrial) คือ วิชาที่เกี่ยวข้องกับงานช่างและอุตสาหกรรม
3. พาณิชยกรรม (Commerce) คือ วิชาที่เกี่ยวข้องกับงานค้าขาย บัญชี ธุรกิจและเลขานุการ

4. คหกรรม (Home economics) คือ วิชาที่เกี่ยวข้องกับงานแม่บ้านการเรือน งานอาหารและดอกไม้

5. ศิลปกรรม (Arts and Crafts) คือ วิชาที่เกี่ยวข้องกับงานฝีมือ เช่นงานหนัง งานไม้ และงานจักรสาน เป็นต้น

ด้านการจัดการเรียนการสอน กรมอาชีวศึกษามีการจัดการเรียนการสอนหลายหลักสูตรที่มีความหลากหลายในการดำเนินงาน ดังนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมชั้นปีที่ 3 หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อ 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ และรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 6 เข้าศึกษาในบางสาขาวิชาด้วย เรียน 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) รับผู้สำเร็จการศึกษา ชั้นมัธยมปีที่ 6 เข้าศึกษา 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

4. หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เข้าศึกษา 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรครูเทคนิคตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

2.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภท วิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาเทคนิคการผลิต

2.2.1 หลักการ

1. เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตและพัฒนาแรงงานระดับผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาอาชีพ สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นหัวหน้างานหรือเป็นผู้ประกอบการได้

2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ มีความรู้เต็มภูมิ ปฏิบัติได้จริงและเข้าใจชีวิต

3. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบวิชาฯ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนวิชาชีพ สามารถถ่ายโอนประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานประกอบการและสามารถสะสมการเรียนรู้และประสบการณ์ได้

2.2.2 จุดหมาย

1. เพื่อให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
2. เพื่อให้มีทักษะและสรณะในงานอาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ
3. เพื่อให้สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะจากศาสตร์ต่างๆ ประยุกต์ใช้ในงานอาชีพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
4. เพื่อให้มีเจตนาที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจในและภาคภูมิใจงานอาชีพ รักงาน รักองค์กร สามารถทำงาน เป็นหมู่คณะได้ดี และมีความภาคภูมิใจในตนเองต่อการเรียนวิชาชีพ
5. เพื่อให้มีปัญหา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการจัดการ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง ประยุกต์ใช้ความรู้ในการสร้างงานให้สอดคล้องกับวิชาชีพ และพัฒนางานอาชีพอย่างต่อเนื่อง
6. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ มีวินัย มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในอาชีพนั้นๆ
7. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว องค์กร ท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นตระหนักในปัญหาและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
8. เพื่อให้ตระหนักและมีส่วนรวมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นกำลังสำคัญในด้านการผลิตและให้บริการ
9. เพื่อนให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2.3 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

1. การเรียนการสอน
 - 1.1 การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทุกวิธีเรียนที่กำหนด และนำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลรวมได้ สามารถโอนผลการเรียน และขอเทียบความรู้ประสบการณ์ได้
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริงโดยสามารถนำรายวิชาไปจัดฝึกในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน
2. เวลาเรียน
 - 2.1 ในปีการศึกษาหนึ่งๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 5 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ โดยมีเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตตามที่กำหนด และสถานศึกษาอาจเปิดสอนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร ประมาณ 5 สัปดาห์

2.2 การเรียนในระบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 วัน คาบละ 60 นาที (1 ชั่วโมง)

2.3 เวลาเรียนตามปกติ สำหรับการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าในประเภทวิชาและสาขาที่กำหนด 2 ปี สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพต่างๆ ประเภทวิชาสาขาที่กำหนด ประมาณ 3 ปี

3. หน่วยกิต ให้มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 85 หน่วยกิต และไม่เกิน 100 หน่วยกิต การคิดหน่วยกิตคือเกณฑ์ดังนี้

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎี 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.2 รายวิชาที่ประกอบด้วยทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้บูรณาการเรียนการสอนกำหนด 2-3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 40-6- ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.3 รายวิชาที่นำไปฝึกงานในสถานประกอบการ กำหนดในการฝึกปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.4 การฝึกอาชีพในระบบทวิภาคี ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.5 การทำโครงการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4. โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 แบ่งเป็น 3 หมวด วิชาฝึกงานและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4.1 หมวดวิชาสามัญ

4.1.1 วิชาสามัญทั่วไป เป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

4.1.2 วิชาสามัญวิชาชีพ เป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

4.2 หมวดวิชาชีพ แบ่งเป็น

4.2.1 วิชาชีพพื้นฐาน เป็นกลุ่มวิชาชีพสัมพันธ์ที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นในประเภทวิชานั้นๆ

4.2.2 วิชาชีพสาขา เป็นกลุ่มวิชาชีพหลักในสาขานั้นๆ

4.2.3 วิชาชีพสาขางาน เป็นกลุ่มวิชาชีพที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเฉพาะด้านในงานอาชีพตามความถนัดและความสนใจ

4.2.4 โครงการ

4.3 หมวดวิชาเลือกเสรี

4.4 ฝึกงาน

4.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตและรายวิชาของแต่ละหมวดหลักสูตรให้ เป็นไปตามกำหนดไว้ใน โครงสร้างแต่ละวิชา ส่วนรายวิชาแต่ละหมวดวิชา สถานศึกษาสามารถจัด

ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือจัดตามเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้สถานศึกษาต้องกำหนด รหัสวิชา จำนวนคาบเรียนและจำนวนหน่วยกิต ตามระเบียบที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5. โครงการ

5.1 สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนจัดทำโครงการในภาคเรียนที่ 4 ไม่น้อยกว่า 160 ชั่วโมง กำหนดให้มีค่า 4 หน่วยกิต

5.2 การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่น

6. ฝึกงาน

6.1 ให้สถานศึกษานำรายวิชาในหมวดวิชาชีพไปจัดฝึกในสถานประกอบการ อย่างน้อย 1 ภาคเรียน

6.2 การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่น

7. การเข้าเรียน ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานความรู้และคุณสมบัติดังนี้

7.1 พื้นฐานความรู้ สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ผู้เข้าเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพต่างประเทศวิชาและสาขาที่กำหนด ต้องเรียนรายวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพให้ครบตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรแต่ละประเภทวิชา และสาขาวิชาการเรียนรายวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพ ให้เป็นไปตามข้อหนดที่ระบุไว้ในแต่ละสาขาวิชา

7.2 คุณสมบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

8. การประเมินผลการเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล การเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

9. กิจกรรมเสริมหลักสูตร สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัยตนเอง การสัมมนา การส่งเสริมการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ทำนุบำรุงขนบธรรมเนียมอันดีงาม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนลงมือปฏิบัติ ประเมินผล และปรับปรุงการทำงาน ไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง

10. การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

10.1 ประเมินผ่านรายวิชาในหมวดสามัญ หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา

10.2 ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขา

10.3 ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00

10.4 เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรและผ่านการประเมินตามที่หนด

10.5 ประเมินผ่านมาตรฐานวิชาชีพสาขาวิชา

11. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

11.1 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มีอำนาจในการแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงและยกเลิก ประเภทวิชาและสาขาวิชา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

11.2 ให้กรมอาชีวศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงสาขาวิชา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

11.3 ให้สถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจพัฒนา เพิ่มเติมรายวิชาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยต้องรายงานให้ต้นสังกัดทราบ

2.2.4 โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาเทคนิคการผลิต (8)

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาเทคนิคการผลิต ต้องศึกษารายวิชาในหมวดต่าง และเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมไม่น้อยกว่า 93 หน่วยกิต ดังโครงสร้างต่อไปนี้

1. หมวดวิชาสามัญ ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต
 - 1.1 วิชาสามัญทั่วไป (13หน่วยกิต)
 - 1.2 วิชาสามัญพื้นฐานวิชาชีพ (ไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต)
2. หมวดวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต
 - 2.1 วิชาชีพพื้นฐาน (14หน่วยกิต)
 - 2.2 วิชาชีพสาขาวิชา (22 หน่วยกิต)
 - 2.3 วิชาชีพสาขาวิชา (ไม่น้อยกว่า 20หน่วยกิต)
 - 2.4 โครงการ (4 หน่วยกิต)
3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
4. ฝึกงาน (ไม่น้อยกว่า 1 ภาเรียน)
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร 120 ชั่วโมง รวมไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต

โครงสร้างนี้สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าในประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาเครื่องกลและซ่อมบำรุง หรือสาขาวิชาช่างกลโรงงาน

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ความหมายของการตัดสินใจ ได้มีนักวิชาการที่สนใจด้านการตัดสินใจได้ให้คำนิยาม หรือความหมายของคำว่า “การตัดสินใจ” แตกต่างกันไปดังนี้

โกวิท กังสนันท์ (9) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจคือการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล แล้วตัดสินใจเลือกปฏิบัติวิธีที่ดีที่สุดจากหลายวิธี ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกัน

การตัดสินใจ (Decision Making) อ้างถึงใน เสาวภา สมจิต (10) การคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล แล้วตัดสินใจเลือกปฏิบัติวิธีที่ดีที่สุดจากหลายๆวิธี เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วว่าดีที่สุด คือ สามารถทำให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างได้ผลมากที่สุด

สมพงษ์ เกษมสิน (11) การตัดสินใจ คือ การเลือกทางปฏิบัติซึ่งหลายทางเป็นแนวทางไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ (12) กล่าวว่า การตัดสินใจ เป็นการเลือกจากตัวเลือก หรือทางออกหลายๆทาง และพยายามเลือกตัวเลือกหรือทางออกที่ดีที่สุด

ถวิล ชาราโกชน์ (13) กล่าวว่า การตัดสินใจจะเป็นแต่เพียงความตั้งใจที่ดีเท่านั้นว่าการตัดสินใจนั้น กลายเป็นการดำเนินการปฏิบัติ

ชัยพร วิชชาวุธ (14) ได้กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจของคนเรานั้นเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน สาเหตุที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งมีมากมาย การตัดสินใจของมนุษย์จะต้องผ่านกระบวนการทางความคิดที่ซับซ้อน แล้วนำไปสู่ทางเลือกปฏิบัติโดยมีประสบการณ์ของแรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้น

ศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (15) ได้กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจของบุคคลที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ขึ้นอยู่กับเป้าหมาย หรือความมุ่งหวังที่ตั้งใจเอาไว้ด้วย ซึ่งความมุ่งหวังหรือเป้าหมายเป็นผลมาจาก เจตคติที่มีต่อสิ่งแวดลอมหรือสิ่งเร้า ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น และเจตคติดังกล่าวที่เกิดจากการเรียนรู้ และจากประสบการณ์

จอห์น (John) (16) ได้สรุปว่า การตัดสินใจนั้นเกิดจากพิจารณาวินิจฉัย (Judement) เหตุผล (Reasoning) สิ่งจูงใจ (Motive) และความต้องการ (Needs) รวมทั้งกลุ่มกดดัน (Group) และอำนาจกดดัน (Authority pressuer)

แสวง รัตนมงคลมาส (17) ให้ความหมายของคำว่า “การตัดสินใจ” คือ การเลือกบนทางเลือก ซึ่งทางเลือกนั้นจะต้องมี

1. ทางเลือกหลายทาง ทางทางเลือกทางเดียวไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจ
2. ต้องใช้เหตุผลประกอบพิจารณา โดยใช้ข้อมูลตัวเลขต่างๆ มาพิจารณาตัดสินใจด้วย
3. มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าการตัดสินใจนั้นกระทำไปเพื่ออะไร

F.E. Harrision (18) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับนิยามให้การตัดสินใจไว้ว่า “การตัดสินใจเป็นกระบวนการประเมินผลเกี่ยวกับทางเลือกปฏิบัติที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด

เชสเตอร์ (Chester) (19) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นเทคนิคลดจำนวนทางเลือกในการเลือกลงมา กล่าวคือ การเลือกนั้นจะใช้เทคนิควิธีใดก็ตามจะลดทางเลือกหลากหลายทางลงมาให้เหลือเพียงทางเดียว

Chester 1. Barnard (19) อ้างถึงใน ขงยุทธ รักษาศรี ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นเทคนิควิธีการลดจำนวนทางเลือกในการเลือกลงมา กล่าวคือ การเลือกนั้นจะใช้เทคนิควิธีใดก็ตามจะลดทางเลือกหลายทางลงมาให้เหลือเพียงทางเดียว

วุฒิชัย จานง (21) ได้กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกในระหว่างการเลือกต่าง ๆ และได้อธิบายขั้นตอนการตัดสินใจ ไว้ดังนี้

1. การแยกแยะตัวปัญหา (Problem Identificaion) ชั้นแรกของการตัดสินใจเป็นเรื่องของการสร้างความมั่นใจและแน่ใจโดยการค้นหา เป็นเรื่องการของแยกแยะตัวปัญหาออกมาอย่างแน่ชัดหรือตัวปัญหาอย่างแน่นอน
2. การหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้นซึ่งอาจจะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงก็เป็นไปได้ สามารถที่จะหาข่าวที่สมบูรณ์ (Complete Information) นั้นอาจเป็นไปได้แต่เป็นการเสาะหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหามากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้การเสาะหาข่าวสารควนจะเป็นไปตามแนวทางความคิดที่ว่า ข่าวสารที่สรรหานั้นจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องและจำเป็นกับตัวปัญหาตลอดจนมีความเพียงพอในการแก้ปัญหา (Relevant Necessry and Sufficent information)
3. การประเมินค่าของข่าวสาร (Evaluation of Informaion) ในบรรดาข่าวสารที่แสวงหานั้นเราต้องยอมรับความจริงประการหนึ่งว่ามีได้หมายความว่าข่าวสารทุกชนิดที่หานั้นเกี่ยวข้องกับตัวปัญหาและมีคุณค่ากับตัวปัญหาอย่างแท้จริงเสมอไป ดังนั้น ก็จำเป็นต้องมีการประเมินค่าว่าข่าวสารที่ได้มานั้นถูกต้องเหมาะสมเพียงพอกับเวลาและความสามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ปัญหาได้หรือไม่ ซึ่งจะมีการเสาะหาข่าวเพิ่มเติมหลังจากการประเมินค่าข่าวสารแล้วว่าไม่เพียงพอหรือไม่เกี่ยวข้อง

เท่าที่ควรก็จำเป็นต้องตัดข่าวสารบางอย่างออกไป ถ้าเห็นว่าไม่เกี่ยวกับตัวปัญหาที่จะทำการแก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจในนั้น

4. การกำหนดทางเลือก (Listing of Alternatives) เป็นขั้นตอนสำคัญของการตัดสินใจ คือ กำหนดทางเลือกที่สามารถครอบคลุมวิธีแก้ปัญหาได้มากที่สุด จริงอยู่ถ้าเรามีข่าวสารสมบูรณ์สำหรับ ปัญหาแต่ละเรื่องราวกำหนดทางเลือกให้เหมาะสม ถ้าข่าวสารไม่สมบูรณ์ก็กำหนดทางเลือกที่มีลำดับ ของความสำคัญของการแก้ปัญหา

5. การเลือกทางเลือก (Selection of Alternative) เมื่อกำหนดทางเลือกแล้วขั้นตอนต่อไปก็คือ การเลือกทางเลือกที่จะปฏิบัติการต่อไป ขั้นตอนนี้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นการตัดสินใจแท้จริง การ เลือกทางเลือกนั้นเกิดผลจากการตัดสินใจแต่ยังไม่สมบูรณ์

6. การปฏิบัติการตัดสินใจ (Implement of Decision) เป็นการปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจ หรือทางเลือกที่เราทราบได้ว่าตัดสินใจนั้นถูกต้องเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับผลของการ ตัดสินใจนั้น การประเมินผลการตัดสินใจนี้เป็นการตรวจสอบว่าผลของการตัดสินใจที่ปฏิบัติไป เหมาะสมกับการแก้ปัญหานั้นหรือไม่

วูฒิชัย จ่านง (21) กล่าวว่า การที่มนุษย์จะเลือกหรือตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งมคนั้นมีสาเหตุหรือ แรงจูงใจ โดยอาศัยเหตุผลและปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน มิได้เกิดเพียงปัจจัยเดียว โดยที่บุคคล นั้นจะต้องมีความคาดหวังดังต่อไปนี้

1. ผลตอบแทนที่ได้รับ
2. ความพอใจและความไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้รับ
3. ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น

H.Ofstad อ้างถึงในวูฒิชัย จ่านง (2) ได้สรุปนิยามในการตัดสินใจของบุคคลไว้ดังนี้

1. เขาได้เริ่มต้นสร้างปฏิกิริยาโต้ตอบเชิงพฤติกรรมเป็นอนุกรมในการเลือกชิ้นชมบางสิ่ง บางอย่าง
2. เขาได้ตัดสินใจเพื่อลงมือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เขาคิดว่าเขาทำได้
3. การลงมือวินิจฉัยว่าเขาควรทำอะไรภายใต้สถานการณ์เฉพาะอย่างหลังจากที่เขาได้ พิจารณาทางเลือกต่างๆแล้ว

William J. Gore และ J.W. Dyson อ้างถึงในวูฒิชัย จ่านง (21) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การ ตัดสินใจ” ไว้ว่า การตัดสินใจเป็นการเลือกเอาทางปฏิบัติซึ่งมีหลายทางมาเป็นแนวปฏิบัติไปสู่ เป้าหมายที่วางไว้

ฮิลการ์ด (Hilgard) (22) กล่าวว่าไว้ว่า พฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีการประเมินพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความหวัง โดยอาศัยเหตุการณ์ในอดีตสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและความคาดหวังในอนาคตถ้าการประเมินผลออกมาในทางที่ดีเป็นประโยชน์ก็เกิดการกระตุ้นจากแรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมสูง

เฮอ์เบิร์ต (Herbert) (23) ได้ให้ข้อคิดเห็นการตัดสินใจในมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. Intelligence activity เป็นระดับกิจกรรมในการแสวงหาข่าวสารข้อมูล คือการเสาะแสวงหาข่าวสารข้อมูล สภาพแวดล้อมต่างๆเพื่อการตัดสินใจ
2. Desing activity เป็นระดับกิจกรรมในการสร้างแบบหรือออกแบบ คือการประดิษฐ์ การพัฒนา และการวิเคราะห์แนวทางต่างๆที่นำไปปฏิบัติได้
3. Choice activity เป็นระดับกิจกรรมในการเลือก คือ การเลือกแนวทางเฉพาะที่จะทำได้
4. Review activity เป็นระดับกิจกรรมในการทบทวน คือ การประเมินค่าของการเลือกในทางเลือกที่ผ่านมา

Jame A.E.Stonner อ้างถึงในชัยพร วิชชาวุธ (24) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นขณะทำการตัดสินใจ คือ

1. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน (Condition of Cerainly) เป็นการตัดสินใจที่มีข้อมูลเพียงพอประกอบการตัดสินใจ
2. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง (Condition of Risk) เป็นการตัดสินใจโดยใช้อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น เป็นเครื่องมือตรวจสอบหรือคาดการณ์
3. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ไม่แน่นอน (Condition of Uncerainly) เป็นการตัดสินใจที่มีก้อาศัยประสบการณ์ คุลยพินิจ และสัญชาตญาณ

อารีรัตน์ แก้วประดิษฐ์ (25) ได้กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้หลักเชิงเหตุผลเป็นลักษณะของการหาทางออกที่ดีที่สุดเป็นพื้นฐานซึ่งนักวิชาการได้แบ่งขั้นตอนในการตัดสินใจโดยถือแนวพิจารณาการแก้ปัญหา (Problem Solving Approach) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนแสวงหาข้อมูลข่าวสาร (Data Collection) เนื่องจากว่าปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นย่อมมีสาเหตุ การเสาะหาข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหา คือ การเสาะหาสิ่งที่เป็นสาเหตุนั้นเพื่อมาเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจจะต้องกระทำอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ทั้งในแง่ของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Collective) และในแง่การวิเคราะห์ (Anaysis) ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับการวิจัย
2. ขั้นตอนการกำหนดทางเลือก (Formulating Alternative) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการตัดสินใจ เป็นการพยายามจะครอบคลุมวิถีทางที่จะแก้ปัญหาได้ในหลายๆวิธี ต้อง

กำหนดให้ได้รับรู้หลักกรรม ข้อเท็จจริงหลัก (Main Fact) เป็นอย่างไรบ้าง และในทางปฏิบัติต้องสร้างจาก (Scenario) ขึ้นมาก่อนว่าเรื่องนี้มีทางเลือกอะไรบ้างในทางเลือกนั้นๆมีข้อเท็จจริงรูปธรรมหลักๆ อะไรบ้าง

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ทางเลือก (Analysis Alternative) การวิเคราะห์ทางเลือกควรใช้ความเป็นจริงที่เป็นภาวะวิสัย (Objective Analysis) พยายามหลีกเลี่ยงการนำค่า (Value) ทั้งหลายมาเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์

4. ขั้นตอนการเปรียบเทียบค่าทางเลือก (Value Comparison) ขั้นตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบโดยนำค่า (Value) มาเกี่ยวข้องนำมาเปรียบเทียบกับขั้นตอนอื่นที่ปลอดจากค่าแล้วมาพิจารณาทางเลือก อีกทางหนึ่ง

5. ขั้นตอนการตัดสินใจในทางเลือกที่ดีที่สุด (Choice of Alternative on the best of Alternative) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านอ้างอิงใน อุไร มั่นหมาย (26) กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจไว้มากมาย ซึ่งพอสรุปได้ 6 ขั้นตอน

5.1 การพิจารณาวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือประเด็นของปัญหาที่จะตัดสินใจจะต้องทราบว่าวัตถุประสงค์ที่ต้องการคืออะไร ในกรณีที่เป็นการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่จำเป็นต้องทราบปัญหาที่แท้จริงโดยพิจารณาเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตให้ได้ว่าปัญหาคืออะไร

5.2 การวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจขององค์กรต่าง ๆ แต่ละครั้งย่อมมีผลกระทบกระเทือน ถึงบุคคลอื่นๆด้วย เช่น ในด้านบุคคลควรพิจารณาผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจน บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

5.3 ควรหาทางเลือกเป็นการพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจซึ่งอาศัยความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ คำปรึกษาหารือ หาทางเลือกไว้หลายๆทาง

5.4 การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจ และการประเมินทางเลือกโดยใช้การวิเคราะห์หลักเกณฑ์ และวิธีการบางประการพิจารณาเป็นหลัก รวมทั้งต้องใช้ประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ และความริเริ่ม ประกอบการพิจารณาเปรียบเทียบผลได้ผลเสียของทางเลือกแต่ละอย่างทั้งในปัจจุบัน ในอนาคต ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินค่าและเปรียบเทียบควรจะต้องครอบคลุมถึง

5.4.1 ความเหมาะสมของทางเลือกนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

5.4.2 เปรียบเทียบผลประโยชน์ ค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

5.4.3 ทางเลือกนั้นๆ จะต้องเป็นทางเลือกที่จะปฏิบัติได้จริงๆ

5.4.4 ผลอันไม่พึงปรารถนาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจใช้ทางเลือกนั้นๆจะต้องน้อยตามทางเลือกที่จะดำเนินการ

5.4.5 ผู้รับผิดชอบที่จะดำเนินการตามแนวทาง

5.4.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการให้ผลทันกับสถานการณ์

5.5 การตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุด ขั้นตอนนี้เป็น การตกลงใจขั้นสุดท้ายของการเลือก แนวปฏิบัติที่จะนำไปดำเนินการจริง ซึ่งเป็นผลจากการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ ว่า ทางใดจะได้ผลที่ดีที่สุด ณ จุดนี้ต้องยอมรับความจริงว่านอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องแล้ว ประสิทธิภาพ วิจารณ์ และความสามารถในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตของผู้ มีอำนาจตัดสินใจ และการตัดสินใจที่ดีที่สุดคือการตัดสินใจที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ผลที่ดีที่สุด

5.6 การดำเนินการและติดตามผล ในระหว่างประเมินทางเลือกผู้ทำการตัดสินใจจะต้อง วางแนวทางการดำเนินงานสำหรับทางเลือกแต่ละทางไว้ การดำเนินการจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อ ผู้ปฏิบัติ เต็มใจ และสามารถปฏิบัติ เต็มใจ และสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งจะต้องมีการมอบอำนาจหน้าที่ที่ ชัดเจน ในการดำเนินการและต้อง ใช้หลักการในการและต้อง ใช้หลักการในการติดต่อสื่อสารข้อความ ช่วยให้การตัดสินใจเป็นที่ยอมรับและเต็มใจปฏิบัติตามด้วยแนวทางดำเนินการนั้นจะต้องกำหนด งบประมาณหรือตารางเวลาของการดำเนินงานเพื่อให้สามารถติดตามผลและวัดความคืบหน้าได้ว่ามี ผลตามคาดหมายไว้หรือไม่ ซึ่งการติดตามผลมีความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจด้วยสาเหตุใหญ่ๆ 2 ประการคือ

5.6.1 การทำให้ผู้ทำการตัดสินใจรับรู้ถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นใหม่ๆ จากทางเลือกที่ ตัดสินใจเลือกไปแล้ว

5.6.2 ทำให้ผู้ทำการตัดสินใจสามารถประเมินประสิทธิภาพในการตัดสินใจของตัวเอง ได้ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะนำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหารหรือทำการตัดสินใจในอีกจึงอาจ กล่าวได้ว่ากระบวนการตัดสินใจของผู้ทำการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและไม่มีที่สิ้นสุด

สรุปว่า ทฤษฎีการตัดสินใจ เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ที่ต้องอาศัยเหตุ และผลและความพึงพอใจเป็นเกณฑ์ในการเลือกที่จะปฏิบัติสิ่งนั้นๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ ต้องการหรือแรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นให้เลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งให้เหลือเพียงทางเดียวและเป็น ทางเลือกที่ดีที่สุด โดยอาศัยเหตุการณ์ในอดีต สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต หรือ เป็นกระบวนการประเมินผลเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติเพื่อจะให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่วางเอาไว้

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม (The Multiple Factors Theory of Decision Making and Social Action) Willam W. Reeder (27) ได้รวบรวมทฤษฎีทางสังคมวิทยาเพื่อมาอธิบายพฤติกรรม ต่างๆของมนุษย์ ซึ่งเขาเห็นว่าโดยทั่วไปแล้วรูปแบบทางจิตวิทยาสังคมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในกระทำ พฤติกรรมของมนุษย์นักสังคมวิทยามักจะมองในแง่ของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Social Econmec Status) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกจะมีผลต่อการตัดสินใจ แต่ Reeder เชื่อว่าปัจจัยภายนอก จริงๆแล้วไม่มีอิทธิพล โดยตรงต่อการตัดสินใจ แต่ละบุคคลจะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจและ

สังคมเหล่านี้มาสู่ตัวตน ซึ่งจะอยู่ในรูปของความเชื่อและความไม่เชื่อที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรม ดังนั้น บุคคลอาจจะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมอย่างเดียวกันแต่เหตุผลที่ทำให้เกิดการตัดสินใจจะแตกต่างกัน Reeder จึงได้อธิบายเหตุผลในการกระทำของมนุษย์ว่าเกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายหรือจุดประสงค์ (Goals) ความมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุนั้น ผู้กระทำจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้า และพยายามที่จะกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น
2. ความเชื่อ (Belief Orientation) เกิดจากความคิดความรู้ในเรื่องนั้นที่จะอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการเลือกกระทำสังคม
3. ค่านิยม (Value Standard) คือ สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง ค่านิยมนั้นเป็นลักษณะความเชื่ออย่างหนึ่งแต่ลักษณะถาวร โดยเชื่อว่าวิธีปฏิบัติบางอย่างเป็นสิ่งที่ดีหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติมากกว่าวิธีปฏิบัติอย่างอื่น
4. นิสัยและธรรมเนียม (Habits and Customs) คือ แบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบต่อกันมาด้วยประเพณี
5. การคาดหวัง (Expectation) คือ ท่าทีของบุคคลอื่นที่พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัว โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ
6. ข้อผูกพัน (Commitments) คือ สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ ข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม
7. การบังคับ (Force) คือ ตัวที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจได้เร็วขึ้น
8. โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มีโอกาสเลือกกระทำ
9. ความสามารถ (Ability) การที่ผู้กระทำถึงสามารถของตนเองซึ่งจะก่อให้เกิดผลสำเร็จในเรื่องนั้น ๆ ได้การตระหนักถึงความสามารถนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคม
10. การสนับสนุน (Support) คือ สิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับ หรือคิดว่าจะได้รับจากบุคคลอื่น ๆ เช่น เมื่อนักเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรืออาจารย์ก็เป็นปัจจัยให้นักเรียนสามารถเลือกศึกษาต่อได้ทำให้มีความก้าวหน้าในอาชีพการงานต่อไป

แกรินสัน (Garrtson) จินตนา สายทองคำ (28) พบว่า ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ทำให้ให้นักศึกษา ศึกษาต่อหรือออกกลางคัน เกิดจากตัวผู้เรียนเองมากกว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลภายนอก คือ

1. ปัจจัยที่เกิดจากภายในตัวผู้เรียน ได้แก่
 - 1.1 ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2 อุดมคติ

- 1.3 ความถนัดการเรียนรู้
- 1.4 ความอดทน
2. ปัจจัยที่มีผลจากภายนอก ได้แก่
 - 2.1 การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
 - 2.2 การนำไปใช้
 - 2.3 ภาระการงาน
 - 2.4 ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

ได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงอิทธิพลด้านต่างๆที่มีผลต่อการตัดสินใจครั้งนี้
ด้านบุคคลและสื่อ

อนันต์ อ พันตรังสี (29) ได้กล่าวถึงบทบาทของครู โดยเฉพาะครูแนะแนวต่อการให้ข่าวสารข้อมูลในการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาต่อและอาชีพให้กับนักเรียนดังนี้

1. การให้บริการสนเทศ (Information Service) คือ บริการให้ความรู้ ข่าวสารต่างๆ แก่นักเรียน ข่าวสารต่าง ๆ นั้นอาจเป็นข่าวสารเกี่ยวกับนักศึกษา การอาชีพ หรือข่าวสารเกี่ยวกับสังคมก็ได้ ในการที่จะให้ความรู้หรือข่าวสารแก่นักเรียนนี้อาจทำได้หลายวิธีต่าง ๆ กัน เช่น การเชิญวิทยากรมาบรรยายในเรื่องต่างๆที่นักเรียนต้องการทราบ การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ การประชุมพิเศษ นักเรียนใหม่ให้เข้าใจเรื่องการเรียนการสอนและการวัดผล การติดต่อขอระเบียบการและเอกสารต่างๆ จากสถานศึกษาระดับต่างๆมาให้นักเรียนศึกษา พานักเรียนไปเยี่ยมสถานศึกษาชั้นสูงที่ประสงค์จะไปศึกษาต่อจัดให้มีอาชีพ ขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักอาชีพต่างๆ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ให้มีการจัดตั้งชมรมอาชีพต่างๆกว้างขวางขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนรวบรวมข่าวสารที่เกี่ยวกับการศึกษา การอาชีพ และสังคม เข้าไว้ในห้องสมุดของโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนจะได้ศึกษารายละเอียด

2. การให้บริการ ให้คำปรึกษา (Counseling Service) หมายถึง กระบวนการทั้งหมดในการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหา หรือความต้องการต่างๆ ให้บรรลุจุดหมายที่เขาปรารถนา บริการให้คำปรึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการแนะแนว (Counseling is the Heart of the Guidance Program) การให้คำปรึกษาในด้านการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสถานบันที่สูงขึ้น

มนัสวีร์ บุญเปี่ยม (30) ได้ศึกษาแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยกองทัพบก โดยใช้ประชากรนักเรียนพยาบาลชั้นที่ปี 1,2 และ 3 จำนวน 158 คน พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย เรียงตามลำดับดังนี้ คือ บทบาทของบิดามารดาและญาติที่เป็นทหาร การสนับสนุนของครอบครัว ความชอบปฏิบัติงานใน

อาชีพพยาบาล การชักชวนของเพื่อนและความต้องการยศ จากการศึกษาดังกล่าวจะเห็นว่า บิดา มารดา ครู อาจารย์ และบุคคลใกล้ชิด มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจในการเลือกศึกษา ต่อและประกอบอาชีพของนักเรียน ได้แก่ การให้ข่าวสารข้อมูลในด้านการศึกษา การเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆด้านหลักสูตรและการสอน

ได้มีวิชาการความหมายของหลักสูตรและการสอนไว้ดังนี้

Saylor and Alexander (31) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในทางที่โรงเรียนกำหนด

Taba อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี (32) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร คือ แผนการสอนที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้

Smith and Shores อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี (32) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นลำดับของประสบการณ์ที่มีศักยภาพ ซึ่งจัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้คิด และกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

วิชัย แหวนเพชร (33) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรเอาไว้ว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์รวมทั้งกระบวนการทั้งหมด ที่จัดให้ผู้เรียน ได้ผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ (Cognitive) ทักษะ (Psychomotor) และเจตคติ (Attitude) ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

เปรี๊ยะ กิจรัตน์ (34) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 อย่างคือ

1. หลักสูตรความหมายอย่างแคบ คือหมายถึง รายวิชาต่างๆ ที่เด็กจะต้องเรียนไปตามลำดับขั้นระหว่างอยู่ในโรงเรียน
2. หลักสูตรความหมายอย่างกว้าง คือ มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนรวมถึงกิจกรรมการเรียน กิจกรรมนอกหลักสูตร สิ่งที่สังคมมุ่งหวังให้เด็กได้รับวิถีทางต่างๆ เพื่อนำเด็กไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา

Good (35) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร 3 ด้านคือ

1. หลักสูตร คือ กลุ่มของรายวิชาและประสบการณ์ที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน
2. หลักสูตร คือ โครงการศึกษาที่โรงเรียนวางได้กว้างๆเพื่อจัดสอนให้เด็กแต่ละชั้น
3. หลักสูตร คือ ลำดับของวิชาที่ต้องเรียนเพื่อให้สำเร็จการศึกษา

Good (35) ได้ให้ความหมายของการสันทัดไว้เป็น 2 นัยคือ

1. การสอน หมายถึง การให้การศึกษาอบรมสั่งสอนนักเรียนตามสถานที่ต่างๆ ไป
2. การสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์หรือการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยผู้เรียนได้โดยง่าย

ประกอบ ประพันธ์วิทยา (36) ได้กล่าวว่า การสอนคือ การจัดประสบการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมอย่างมีกิจกรรมอย่างมีจุดหมาย เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์อันจะเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยง่าย ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในทุกๆด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสามารถปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

สุชาติ ศิริไพบูลย์ (37) ได้ให้ความหมายของการสอนว่า คือ การจัดสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับพันธุกรรม และสภาพการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนไม่ได้มีความหมายเพียงแต่การป้อนเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างเดียวแต่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่คาดหวังไว้ด้วย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มณฑล มีศรี (38) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ การศึกษาชั้นปีที่ 1-2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 395 คน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยของการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ คือปัจจัยด้านสถานศึกษาและด้านสภาพแวดล้อม ด้านความหวัง ด้านหลักสูตร ด้านบุคคลและสื่อ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 62.240 ของความแปรปรวนทั้งหมด

เบญจพร บุนนาค (39) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ภาคปกติ ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 458 คน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าศึกษาต่อระดับ ปวส. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ เพศ และอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ ส่วนแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ต้องการศึกษาต่อให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้

ต้องการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัย เป็นสาขาวิชาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพอื่นๆ ได้ เป็นที่คาดหวังว่าจะเป็นช่องทางในการประกอบอาชีพเพื่อรายได้ที่ดีในอนาคตเป็นที่ได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน สามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีได้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้หลายด้านและต่อเนื่องจากระดับ ปวช. ที่นักเรียนจบมามีโอกาสได้ทำงานที่ดีกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. สาขาอื่น และผู้ปกครองสนับสนุนให้ศึกษาต่อ

ชัยวัฒน์ สราญเลิศ (40) ได้ศึกษาปัจจัยสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 559 คน ได้มาจากการคัดเลือกจากนักศึกษา 780 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ชั้นปีที่ 2 หลักสูตร 2 ปี ในการศึกษา 2543 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุด ที่นักศึกษาตั้งใจจะศึกษาต่อ และระดับ .05 ได้แก่ สถานภาพของบิดา-มารดา และระดับการศึกษาของมารดา จำแนกแผนวิชา เพศ และอาชีพของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ นักศึกษาเขต กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 340 คนเป็นแผนกการบัญชี จำนวน 149 คน แผนกวิชาการเลขานุการ จำนวน 48 คน และแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานการ ประเมินค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test , F-test ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีแรงจูงใจในการเรียนเพื่อรู้ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านเหตุผลส่วนตัว และด้านการสนับสนุนของผู้อื่น

ทองหล่อ นาคหอม (41) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนิสิตเอกบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ปีการศึกษา ภาคปกติ จำนวน 42 คน และภาคพิเศษ จำนวน 79 คน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนิสิตวิชาเอกบริหารการศึกษาโดย ส่วนรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจลำดับแรกคือ ด้านเหตุผลส่วนตัว รองลงมาคือ ด้านหน้าที่ราชการ ด้านสถาบัน ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และด้านอิทธิพลการชักจูง จากบุคคลและสื่อ ตามลำดับ

รับรอง สีทองดี (42) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสารมิตร จำนวน 379 คน ศึกษาแรงจูงใจเป็น 6 ด้าน คือ

1. การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น
2. การทำตามความคาดหวังของผู้อื่น

3. การประกอบอาชีพ
4. การหลีกเลี่ยงจากสภาพที่เป็นอยู่
5. การนำความรู้ไปช่วยเหลือชุมชน
6. การเรียนรู้

สุธารัตน์ อนุกุลประเสริฐ (43) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 145 คน โดยศึกษาตัวแปรประกอบทั้งหมดคือ

1. ด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา ปัจจัยที่เป็นความสำคัญลำดับแรกคือ ต้องการพัฒนาศักยภาพของตน ลำดับรองลงมาคือ ต้องการศึกษาด้านวิชาการใหม่ ลำดับสุดท้ายคือต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก
2. ด้านเหตุผลส่วนตัวปัจจัยที่มีความสำคัญลำดับแรกคือ ต้องการปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อแสดงถึงความมีเกียรติแก่ตนเอง ลำดับรองลงมาคือ ต้องการเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน ลำดับสุดท้ายคือต้องการสุดท้ายคือ ต้องการเปลี่ยนสายงานอาชีพใหม่
3. ด้านหลักสูตรหรือสาขาวิชา ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจลำดับแรกคือ หลักสูตรหรือสาขาวิชาที่เปิดสอนสอดคล้องกับลักษณะงานที่ทำประจำ รองลงมาคือ หลักสูตรหรือสาขาที่เปิดสอนตรงกับความสามารถและความถนัด ลำดับสุดท้ายคือ หลักสูตรหรือสาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมาในระดับปริญญาตรี
4. ด้านบทบาทคณะหรือมหาวิทยาลัย ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจลำดับแรกคือ คณะหรือมหาวิทยาลัยมีมาตรฐานและความพร้อมในการจัดการศึกษา รองลงมาคือ คณะหรือมหาวิทยาลัยมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมน่าเรียน ลำดับสุดท้ายคือ เคยเป็นศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาก่อน
5. ด้านอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจลำดับแรกคือ คณาจารย์มีผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ รองลงมาคือ คณาจารย์มีความรู้ทางการศึกษา และลำดับสุดท้ายคือคณาจารย์มีบุคลิกภาพและอัธยาศัยดี
6. ด้านทั่วไป ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจลำดับแรกคือ มหาวิทยาลัยอยู่ใกล้ภูมิลำเนา ลำดับรองลงมาคือ ค่าหน่วยกิต และค่าเล่าเรียนอยู่ในขอบเขตที่สามารถจะเข้าศึกษาได้ และลำดับสุดท้ายคือได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้มาศึกษาต่อ

ละมัยภรณ์ เพียงไทสง (44) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ โรงเรียนการขยายโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 450 คน

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ โรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรีบงลำดับได้ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านบุคคลากร ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านสถาบัน และด้านอิทธิพลของการชักจูงจากบุคคลอื่นและสื่อตามลำดับ

ภัทรธิดา วารินทร์ (45) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของคนงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุ สถานภาพสมรส ปัจจัยทางประชากรในด้านการย้ายถิ่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมในด้านรายได้ อาชีพบิดา การสนับสนุนทางการศึกษาจากคนในครอบครัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางด้านความสะดวกในการเดินทางไปเรียน การได้ข้อมูลข่าวสารการศึกษา การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพจากนายจ้าง และปัจจัยทางด้านจิตวิทยาในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความมุ่งหวังด้านการศึกษาและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อ

เทียมจันทร์ จรตุกัญญาประทีป (46) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์การศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 7 พบว่า องค์ประกอบที่มีแนวโน้มในการแยกกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 7 คือ ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 6 ภูมิลำเนา ความต้องการในการศึกษาของนักเรียนความต้องการของบิดาในการศึกษาต่อของนักเรียน สถานภาพของนักเรียนเกี่ยวกับการมีพี่เรียนชั้นมัธยมศึกษา อาชีพของบิดามารดา สถานภาพการประกอบอาชีพของมารดาของนักเรียน การศึกษาของมารดา รายได้ของบิดา รายได้ของมารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อัมพร ณ สงขลา (47) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ในด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโททุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จำนวน 431 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 แบบสอบถามได้กลับคืนมา จำนวน 431 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ t-test , F-test ผลการวิจัย พบว่า เหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ในด้านการประกอบอาชีพ เป็น

เหตุจูงใจที่สุด รองลงมาคือ ด้านลักษณะสถาบัน ด้านบริบทของสังคม อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย

พัฒพงษ์ พวงทอง (48) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลของนักเรียนชาวเขาที่ตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของนักเรียนชาวเขาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ได้แก่ อายุ ศาสนา ฐานะของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดาและระดับความสนใจเอาใจใส่ของ บิดามารดาต่อการเรียนของเด็ก และชี้ให้เห็นอย่างน่าเชื่อถือว่า สถานภาพของเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักเรียนนั้นเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง

Reymolds อ่างถึงปรเมศวร์ โพธิ์คล้าย (49) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้โดยกำหนดตนเองกับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาผู้ใหญ่เวลาทำการที่ทำวิทยาลัยชุมชนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา จำนวน 95 คน มีอายุเฉลี่ย 37.17 ปี โดยใช้เครื่องมือ SDLRS และ EPS (Education Participation Scale) พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างแรงจูงใจในด้านความสามารถทางสติปัญญา และความพร้อมในการเรียนรู้โดยการนำตนเอง โดยประสบการณ์ และสิ่งประเททำทายต่างๆในชีวิตเป็นอิทธิพลที่สำคัญในการเข้าร่วม

Morrison อ่างถึงในวาสิณี กฤษวรรณ (50) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับการเลือกสถาบันที่จัดการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษาตอนปลายส่งแบบสอบถามแก่เด็กจำนวน 25,000 คน ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคำตอบ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่คะแนนจาก ITED สูงเลือกการเรียนมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตร 4 ปี มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำส่วนมากเลือกเรียนพาณิชย์หรือเทคนิค
2. นักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาสูงมากเลือกเรียนมหาวิทยาลัย นักเรียนที่บิดามารดาไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมตอนปลายมักจะเลือกเรียนพาณิชย์หรือเทคนิคนักเรียน
3. นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพอยู่ในวิชาชีพสูง ส่วนมากเลือกเรียนมหาวิทยาลัย นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพในระดับใช้ทักษะเลือกเรียนพาณิชย์ หรือเทคนิค

Harbison and C.A. Myers อ่างถึงในคงเดช พรหมยา (52) ได้ศึกษานักเรียนในโรงเรียนเมืองชिकाโก พบว่า เด็กมีฐานะดีจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุน และแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าเด็กในชุมชนหนาแน่น เด็กที่มีฐานะดีจะประสบผลสำเร็จในการเรียนและมีโอกาสที่จะเรียนสูงขึ้นไปมากกว่าเด็กที่มาจากชุมชนหนาแน่น

วิเชียร เกตุสิงห์ (53) ทำการศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าเพศชายมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการสอบคัดเลือกและนักเรียนหญิงมีอัตราการสอบได้มากกว่านักเรียนชาย

เดือนใจ อธิคมภายิต (54) ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ปีการศึกษา 2529 พบว่านักเรียนหญิงเลือกเรียนต่อสายสามัญมากกว่านักเรียนชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงเลือกเรียนต่อสายอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จงจิตต์ อ่ำสาธิตา (55) ศึกษาความต้องการศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่านักเรียนชายจะเลือกศึกษาต่อสายอาชีพร้อยละ 65.3 นักเรียนหญิงเลือกศึกษาอาชีพร้อยละ 57.1

นวลศิริ พงศ์ถาวรรักญ โฉม (56) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังกับความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางการศึกษา

ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา (57) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เด็กวันรุ่งขึ้นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อจากการศึกษาภาคบังคับ พบว่า ขนาดของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาภาคบังคับของบุตร ครอบครัวที่มีบุตรมาก จำนวนร้อยละของบุตรที่ศึกษาต่อจะน้อยกว่าครอบครัวที่มีบุตรน้อย และครอบครัวที่มีบุตรเพียงคนเดียวมีโอกาสศึกษาต่อมากที่สุด

บุญสิต ใสสะอาด (58) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ และการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา สังกัดเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายพบว่าผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ศึกษาต่อส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้องในครอบครัวตั้งแต่ 1-3คน และคนที่เรียนต่อจะเป็นคนสุดท้าย

สถาพร ชูโต (59) ศึกษาถึงโอกาสเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามประเภทโรงเรียน สถานภาพส่วนตัวและผลการเรียนของนักศึกษาในภาคกลาง พบว่า นักเรียนที่ได้ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนพี่น้องในครอบครัว 1-4 คน

จรูญ พานิชย์ผลินไชย (60) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเข้าศึกษาในระดับมัธยมตอนต้นจำแนก ตามสภาพส่วนตัวและผลการเรียนของนักเรียนในภาคเหนือพบว่านักเรียนที่จำนวนพี่น้องมากกว่า 4 คน ได้เข้า

เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 46 ส่วนนักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องในครอบครัวไม่เกิน 4 คน ได้เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 54

เอลเดอร์ (Elder) (61) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาสูง กล่าวคือ บิดามารดาที่มีการศึกษาในระดับสูงด้วย

สวลี อาชาสุวรรณี (62) พบว่า บิดามารดาที่ได้รับการศึกษาสูง มักต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อ้างถึงใน

วิศิษฐ์ จงประเสริฐ (63) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีส่วนต่อการตั้งความหวังที่ให้บุตรของตนได้รับการศึกษาในระดับต่างๆ มาก คือ บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงเท่าใด ก็ย่อมมีความมุ่งหวังที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาสูงเท่านั้น

สังัด อุทรานันท์ (64) ที่สำรวจความสนใจในอาชีพและการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า อาชีพบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อ และความสนใจในอาชีพอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กองแก้ว สุวรรณประกร (65) ได้ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบการอาชีพทางเกษตรกรรมในชนบทของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรมีความโน้มเอียงที่ต้องการให้บุตรเรียนสูงกว่าตน และเกษตรกรที่มีการศึกษาสูง มีความต้องการให้บุตรเรียนในชั้นสูงๆ เป็นอัตราส่วนมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยเรียนหรือเรียนระดับต่ำ

ผกาทิพย์ กระหม่องทอง (66) พบว่า บิดาที่ประกอบข้าราชการ ค้าขาย ช่างและบริการที่อาศัยในเขตเมือง จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เช่นเดียวกับบิดาที่อยู่ในชนบทในกลุ่มอาชีพเดียวกัน และบิดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเมือง จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับสูงกว่าบิดาที่ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญต่ำกว่า

ช่อทิพย์ ราศีเกรียงไกร (67) ได้ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่มีรายได้และอาชีพต่ำ จะมีความมุ่งหวังต่อการศึกษาและอาชีพของบุตรต่ำด้วย เพราะคิดว่าไม่ส่งเสริมให้เรียนได้ ส่วนบิดามารดาที่มีรายได้สูงๆ มักมีความมุ่งหวังต่อการศึกษาของบุตรสูง และมุ่งหวังให้อาชีพของบุตรเป็นแพทย์ วิศวกร ทนายความเป็นต้น

นภคล คุ่มประวัตติ (68) พบว่า ครอบครัวที่มีฐานะดีส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะยากจนและอัตราส่วนของการที่ต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะลดลงตามระดับของฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ศิริ วรศิริ (69) พบว่า ถ้าบิดามารดามีการศึกษาและรายได้สูง บุตรก็ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ถ้าบิดามารดามีรายได้ต่ำ บุตรก็จะมีการศึกษาต่ำด้วย

บุญเพ็ง ธานี (70) พบว่า บุตรในครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีโอกาสดูได้ศึกษาต่อมากกว่าบุตรที่ครอบครัวมีฐานะยากจน รายได้ต่ำ